

ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ

ਆਰ ਐਸ ਨਰੂਲਾ, ਜੇ.

ਰਾਮ ਪਰਤਾਪ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਉੱਤਰਦਾਤਾ

1968 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 868

&

1968 ਦਾ ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ 1944 ਨੰ

2 ਅਪ੍ਰੈਲ 1969

ਪੰਜਾਬ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਜ਼ ਐਕਟ (1955 ਦੇ ਐਕਟ XI ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ 1953 ਦਾ X) — ਧਾਰਾਵਾਂ II(4)(iii) 10-A (a) ਅਤੇ 10-A(b)-- ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਛੋਟ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ- 25 ਮਈ, 1955 ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਛੋਟ ਖੋਹ ਲਈ ਗਈ ਸੀ- ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ- ਕੀ ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ- ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ ਦੇ ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ- ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਥਿਤੀ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਨੂੰ—ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ—ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਵਰਗ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ—ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੇਤੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 1 (4) (ii) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ 1953 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੰਜਾਬ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਜ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਐਕਟ ਵਿੱਚ 25 ਮਈ 1955 ਨੂੰ ਸੋਧ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਛੋਟ ਖਤਮ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਐਕਟ ਨੇ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਛੋਟ ਨੂੰ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਰਫ 26 ਮਈ, 1955 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਸੋਧ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਸ ਲਈ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਜੋ ਕਿ 25 ਮਈ, 1955 ਤੱਕ ਐਕਟ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਸਨ, ਨੂੰ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਮੁਨਾਫ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਦੋਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੁਲੈਕਟਰ 26 ਮਈ, 1955 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਕੋਲ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀ ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀ ਇਸ ਦੇ ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੀ।

(ਪਰਾ ੯)

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10-ਏ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਏ) ਅਤੇ (ਬੀ) ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਬਾਦਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਫਰਮਾਨ ਆਦਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ ਦੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ। ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 10-ਏ ਦੀਆਂ ਇਹ ਧਾਰਾਵਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ, ਭਾਵ, 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਕੀ ਸੋਚਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਮਿਆਰੀ ਏਕੜ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਹੈ। ਤਾਰੀਖ਼. ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਭੂਮੀ-ਮਾਲਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਇਹ ਉਹ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਜੋ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸੀ, ਸਬੰਧਤ ਭੂਮੀ-ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ. ਪਰ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦਾਅਵਾ

ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਛੋਟ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਣ। ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ

ਭਾਵੇਂ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ ਦੀ ਹੋਲਡਿੰਗ ਉਸ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ। ਪਰ ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਭੂਮੀ-ਮਾਲਕ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ।

(ਪਰਾ ੯)

226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਢੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਨੰ. 3, 4 ਅਤੇ 5, ਮਿਤੀ 3 ਅਗਸਤ, 1967 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ, 10 ਅਗਸਤ, 1966 ਅਤੇ 30 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1955, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ।

D. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਐਨ. ਏ ਵੈਸਬੀ, ਕੇਸੀ ਪੀ ਯੂਆਰਆਈ ਅਤੇ ਐਸ ਕੇ ਜੀ ਓਇਲ ਇੱਕ ਵਕੀਲ।

B. ਐਸ ਢਿੱਲੋਂ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ, ਪੰਜਾਬ, ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਲਈ,

C. ਡੀ.ਦੀਵਾਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ, ਹਰਿਆਣਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਲਈ, ਅਤੇ ਪੀਸੀ ਖੰਗੜ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 7 ਤੋਂ 10 ਲਈ।

ਜੇ JUDGMENT

NARULA, J.-ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਤੇਰ੍ਹਾਂ ਜੁੜੀਆਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ (1968 ਦੇ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ 868 ਤੋਂ 880) ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਹੀ ਦੋ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਰਾਮ ਪ੍ਰਤਾਪ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (1968 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ 868) ਦੇ ਕੇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਵੇਖਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਵਕੀਲ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਹੋਰ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੋਵੇਗਾ।

(2) 12 ਮਕਾਨ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਗਿਆਰਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੇ 1952 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੇ-ਓਪੋਰਾ ਸੋਸਾਇਟੀ ਬਣਾਈ। ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਕੀਮ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ, ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੀ ਮਿਤੀ 10 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1952 (ਉਰਦੂ ਵਿੱਚ) ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਅਨੁਬੰਧ 'ਏ' ਹੈ। ਅਨੁਬੰਧ 'A/T' ਇਸ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰੀਖਣ ਸਮੇਂ 3138 ਵਿੱਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ 1414 ਵਿੱਘੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਾਸ਼ਤ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਨਿਰੀਖਣ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 9 ਦੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੇ ਪਿੰਡ ਆਲਮਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਕਰੀਬ 1000 ਵਿੱਘੇ ਅਤੇ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਸੈਦਵਾਲਾ ਵਿੱਚ ਕਰੀਬ 725 ਵਿੱਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਖੇਤੀ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੇ ਸਾਉਣੀ, 1952 ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 9 ਸੋਸਾਇਟੀ ਨੂੰ 16 ਜੂਨ, 1952 ਨੂੰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੋਸਾਇਟੀਜ਼ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਰਜਿਸਟਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।) (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਉਸ ਸਮੇਂ ਨਹੀਂ ਸੀ

(ਭਾਵ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਨੂੰ), ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰੋ ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ I(4)(ii) ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।' -

"ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਥਾਂਵਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ" ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੁਝ ਵੀ "ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਫੈਨਿੰਗ ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।"

ਪੰਜਾਬ ਸਕਿਊਰਿਟੀ ਆਫ਼ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਜ਼ ਰੂਲਜ਼, 1953 ਦੇ ਨਿਯਮ 12 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ:-

"ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 1 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੀ ਧਾਰਾ (ii) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਇੱਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੇਤੀ ਸਭਾ ਇੱਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਬਿਹਤਰ ਫਾਰਮਿੰਗ ਸੁਸਾਇਟੀ ਲਈ ਉਪ-ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੇਗੀ। ਲਿਮਟਿਡ, ਅਤੇ ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀਜ਼ ਐਕਟ, 1912 ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ।

ਇਹ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਆਮ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰ. 9, ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੇ ਨਿਯਮ 12 ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, 1953 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਤੋਂ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸਦੀ ਧਾਰਾ I(4)(ii) ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਮੂਲ ਸ਼ਰਤਾਂ। ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ (ਸੈਕਸ਼ਨ 1 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4)) ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੰਜਾਬ ਸੇ ਕਿਊਰਿਟੀ ਆਫ਼ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਜ਼ (ਸੇਧ) ਐਕਟ, 1955 ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੂਲ ਉਪਬੰਧ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:-

"ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਥਾਂਵਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੁਝ ਵੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਬਾਗ ਕਾਲੋਨੀਜ਼ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਸਨ।"

ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 12 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਉਪਬੰਧ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਛੋਟ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਬਾਗ ਕਾਲੋਨੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਜਿਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 9 ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(3) ਮੁੱਖ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੋਧ ਜੋ ਸਾਡੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਸਕਿਊਰਿਟੀ ਆਫ਼ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਜ਼ (ਸੇਧ) ਐਕਟ ਨੰਬਰ 4, 1959 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 19-ਏ ਅਤੇ 19-ਬੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 19-ਏ(1) ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਭਾਵੇਂ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਤਬਾਦਲੇ, ਵਟਾਂਦਰੇ, ਲੀਜ਼, ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਜਾਂ ਬੰਦੋਬਸਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। "ਪਰਮੀਸ- 1,6611 ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਤੀਹ ਮਿਆਰੀ ਏਕੜ ਹੈ। ਧਾਰਾ 19-ਏ ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਜ਼ੂ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੁਝ ਵੀ ਇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ

ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ "ਜੋ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

(4) ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਬੰਧਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। 28 ਫਰਵਰੀ, 1961 ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ, ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦਾ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ, ਭਾਵ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੇ 7 ਅਗਸਤ, 1961 ਨੂੰ ਸਪੈਸ਼ਲ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵੱਖਰੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਸ਼੍ਰੀ ਦਮੋਦਰ ਦਾਸ, ਵਧੀਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਜਲੰਧਰ/ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅੰਬਾਲਾ ਡਿਵੀਜ਼ਨ, ਮਿਤੀ 8 ਮਈ, 1963 (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ 'ਸੀ')। ਜਾਣਕਾਰ ਵਧੀਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਰਪਲੱਸ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਹਰੇਕ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ ਕੋਲ ਤੀਹ ਮਿਆਰੀ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਲਈ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਯੂਨਿਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰੇਕ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਤੀਹ ਸਟੈਂਡਰਡ ਏਕੜ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਲਈ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੀ ਸੀਮਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ, ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਸਵੈ ਕਾਸ਼ਤ ਲਈ ਤੀਹ ਮਿਆਰੀ ਏਕੜ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਸਨੇ ਸੱਤ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕਾਂ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ) ਅਤੇ ਗਿਆਰਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1953 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜੋ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ। ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਉਸਨੇ ਸੱਤ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ 210 ਸਟੈਂਡਰਡ ਏਕੜ ਅਤੇ ਗਿਆਰਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ 330 ਸਟੈਂਡਰਡ ਏਕੜ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਾਕੀ ਬਚੇ 1,083 ਸਟੈਂਡਰਡ ਏਕੜ ਅਤੇ 13 ਡਾਲਰ ਯੂਨਿਟਾਂ ਨੂੰ ਸਰਪਲੱਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ।

(5) ਰਾਜ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਕੀਤਾ। ਆਪਣੇ 28 ਅਕਤੂਬਰ, 1963 ਦੇ ਹੁਕਮ (ਅਨੈਕਸਚਰ 'ਡੀ') ਦੁਆਰਾ, ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਮਾਲ, ਪੰਜਾਬ, ਨੇ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਰੀਵਿਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਨਾਲ ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੋਵੇਂ ਤੀਹ ਮਿਆਰੀ ਏਕੜ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਰਮਿਟ ਯੋਗ ਖੇਤਰ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਸਨ (ਪਰ ਕੁਝ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸਨ), ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19-ਏ(1) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਿਸ਼ੋ ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਤੀਹ ਸਟੈਂਡਰਡ ਏਕੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਉਹ

ftam Partap and others v. The State of Punjab and others (Narula, J.)

ਨੇ ਧਾਰਾ **19-ਏ(1)** ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀਆਂ ਕਈ ਸੰਭਾਵਿਤ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੁਝ ਹੋਰ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਏ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਮੈਂਬਰ ਕਦੋਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਬਣੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਕੀ ਗਿਆਰਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਅਸਲ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਸਿਰਫ਼ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਵੱਡੇ ਖੇਤਰਾਂ ਤੋਂ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੰਜ ਮੁੱਦੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਕੇਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੁਲੈਕਟਰ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ: -

- (2)) ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੇਤੀ ਸਭਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ-ਮੈਂਬਰ ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਧਾਰਾ **19-ਏ(1)** ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ?
- (3) ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਹਰੇਕ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ-ਮੈਂਬਰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੇਤੀ ਦੇ ਮੰਤਵ ਲਈ ਆਪਣਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਖੇਤਰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ?
- (4) ਕੀ ਉਹ ਕਿਰਾਏਦਾਰ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਧਰਮਪੁਰਾ ਕੋ-ਆਪ੍ਰੋਟਿਵ ਫਾਰਮਿੰਗ ਸੋਸਾਇਟੀ ਵਿੱਚ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ , ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ-ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸਨ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕਿਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜਾ ਖੇਤਰ ਸੀ?
- (5) ਜੇਕਰ ਕੋ-ਆਪ੍ਰੋਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ-ਮੈਂਬਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ-ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸਨ, ਤਾਂ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੈ?
- (6) ਕੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਖੇਤਰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ?

(7) ਆਪਣੇ ਰਿਮਾਂਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਹੁਕਮ, ਮਿਤੀ **30 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1965 (ਅਨੈਕਸਚਰ *E')** ਵਿੱਚ, ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ **1** 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ **19-ਏ(1)** ਦੇ ਪ੍ਰਾਵੀਸੇ ਦਾ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਦੋ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸੋਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੇਤੀ ਦੇ ਮੰਤਵ ਲਈ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਲਕ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ , ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੋਸਾਇਟੀ ਕੇਵਲ ਤਾਂ ਹੀ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੇ ਲਾਭ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉਸਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ-ਮੈਂਬਰ ਹੀ ਆਪਣਾ ਤੀਹ ਦਾ ਰਕਬਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ILR ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ (1971) 1 * ਸਟੈਂਡਰਡ ਏਕੜ ਹਰੇਕ ਦੀ ਹੋਲਡਿੰਗ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪਹਿਲੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਅੰਕ ਨੰਬਰ 2 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰ-ਮੈਂਬਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਉਸਨੇ ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 3 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਖੋਜ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਿਚ ਅਖੌਤੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਐਕਟ ਦੀ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਸਪਸ਼ਟ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਸ਼ਿਕਰ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮਿਤੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਹ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਵਜੋਂ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਪਕੜਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਬਜ਼ ਅਧੀਨ ਸਨ। ਮੁੱਦਾ ਨੰ: 3 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਖੋਜ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅੰਕ ਨੰ: 4 ਅਤੇ 5 ਨੂੰ ਬੋਲੋੜਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਰ ਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਰਨਲ ਲੈਕਟਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ 13 ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਅਪੀਲ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਕਾਪੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਅਨੁਬੰਧ 'F' ਹੈ। ਅਪੀਲ ਦੇ ਆਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ (ਗਰਾਊਂਡ ਟੀ ') ਇਹ ਸੀ ਕਿ 1953 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ I([4)(; ii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਹ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਰੀਆਂ ਤੇਰ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ 10 ਮਾਰਚ, 1966 ਦੇ ਸ਼੍ਰੀ ਐਚ.ਬੀ. ਲਾਲ, ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਜਲੰਧਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਅਪੀਲੀ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, (ਅੰਕੜਾ 'ਜੀ')। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਛੋਟ 1955 ਦੇ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਅਸਲ ਛੋਟ ਜੋ ਕਿ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਹਰੇਕ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਤੀਹ ਸਟੈਂਡਰਡ ਏਕੜ ਦੇ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਉਸਨੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਵੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਉੱਥੇ ਔਖਾ ਸੀ ; ਕਥਿਤ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਕੋਈ ਸਬੂਤ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

(7)> ਬੀਓਮ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੰਬੰਧਨ ਲਈ ਤੇਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ (ਨਕਲ ਅਨੁਸੂਚੀ *H!)। ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਮਾਲ), ਮਿਤੀ 3 ਅਗਸਤ, 1967 (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ 'ਜੇ') ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, (ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਕੇਵਲ ਧਾਰਾ 19-ਏ(1) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਧੀਨ ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦਾ ਹਰੇਕ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ-ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਮੈਂਬਰ ਦਾ ਪੂਰਾ ਇਜਾਜ਼ਤ ਖੇਤਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਹਰੇਕ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਕੋਲ ਜ਼ਮੀਨ ਉਸ ਦੇ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀ) ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ 'ਤੇ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰ-ਮੈਂਬਰ ਪੁਰਾਣੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਬਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਖੇਤਰ ਅੰਦਰ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਬੰਧਤ ਅਨੁਮਤੀ ਸੀਮਾਵਾਂ) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(8) ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ (ਜਵਾਬ ਨੰਬਰ 2) ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਲਿਖਤੀ

ftam Partap and others v. The State of Punjab and others (Narula,

J.)
 ਬਿਆਨ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣਾ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ 1 ਅਤੇ 3 ਤੋਂ 5 (ਰਾਜ- ਪੰਜਾਬ, ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਮਾਲ), ਪੰਜਾਬ, ਕਮ ਮਿਸ਼ਨਰ, ਜਲੰਧਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਅਤੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਕਲੈਕਟਰ) ਨੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ- ਹਾਲਾਂਕਿ ਵਿੱਤੀ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਆਧਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 9 ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੁਨਰਗਠਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ; ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਵੇਂ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪੈਂਦੇ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਨਵੇਂ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ,' ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵੇਲੇ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ (ਤੁਲੀ, ਜੇ.) ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸ. ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਚੋਪੜਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ. ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ (1) ਕਿ ਰਾਜ ਦਾ ਮੁੜ ਸੰਗਠਨ ਸਰ ਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(9) ਸ੍ਰੀ ਡੀ ਐਨ ਅਵਸਥੀ; ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਨੁਕਤੇ ਹੀ ਦਬਾਏ ਹਨ। ਉਸਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 9, ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਸਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ I([4)(ii) ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੇਤੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਨੂੰ 1955 ਦੇ ਐਕਟ 11 ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਬਦਲ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਫ਼ ਸੰਭਾਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਨਾਲ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਨੂੰ ਮੌਜੂਦ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਤੇ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰ. 9; ਸੋਸਾਇਟੀ ਕੋਲ ਕੋਈ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ 1953 ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (2) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ , ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਸਕੀਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ।

. > (1) 1968 PLJ 3111'

ਪੰਜਾਬ ਦਾ "ਐਕਟ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ" ਉਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ ਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸਰ ਪਲੱਸ ਖੇਤਰ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ, ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸਟੈਂਡ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਐਕਵਾਇਰ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਅਰਧ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਵੱਡਾ ਮਾਲਕ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਅਵਸਥੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, *ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ ਦੇ ਕੇਸ (2)* ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ ਕੋਲ **15** ਅਪ੍ਰੈਲ, **1953** ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਇਹ ਤਰੀਕਾ ਗਲਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਖੁਦ *ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ* ਵੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਕੇ ਵੱਡੇ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ ਬਣਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖ ਲਿਆ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ **10-ਏ (ਬੀ)** ਅਤੇ **(ਸੀ)** 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਮਿਆਰੀ ਏਕੜ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਭੂਮੀ-ਮਾਲਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਸਰ ਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਇਹ ਉਹ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ **15** ਅਪ੍ਰੈਲ, **1953** ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸੀ, ਸਬੰਧਤ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ **15** ਅਪ੍ਰੈਲ, **1953** ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਛੋਟ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲੈਂਦੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਣ। ਸ੍ਰੀ ਅਵਸਥੀ ਨੇ *ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ (3)* ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਿਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। **1955** ਦਾ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਸਾਰੀ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਨੇ ਸੋਧ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਪਿਛਲਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਨਾਲ ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਵਸਥੀ ਦੀ ਦਲੀਲ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਪਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਕਤ ਤਜਵੀਜ਼ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ **1955** ਦੇ ਐਕਟ ਨੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਛੋਟ ਨੂੰ ਪਿਛਲਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹਟਾਇਆ, ਸਗੋਂ **26** ਮਈ, **1955**, ਭਾਵ **1955** ਦਾ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਸ ਲਈ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ, ਜੋ ਕਿ **25** ਮਈ, **1955** ਤੱਕ ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਸਨ, ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਮਨਾਫ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(3) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1955 SC 84.

15 ਅਪ੍ਰੈਲ, **1953** ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਮੀਨ। ਜਦੋਂ, ਕਦੇ ਵੀ, ਕਲੈਕਟਰ **26** ਮਈ, **1955** ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਕੋਲ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕਨੂੰਨ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ। ਸ੍ਰੀ ਅਵਸਥੀ ਦੀ ਦਲੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ **10-ਏ** ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਏ) ਅਤੇ (ਬੀ) ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਲਈ ਕਹਿਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ (ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ **15** ਅਪ੍ਰੈਲ, **1953** ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਏ ਤਬਾਦਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ।, **15** ਅਪ੍ਰੈਲ, **1953** ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਫ਼ਰਮਾਨ, ਆਦਿ, ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ), ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਧਾਰਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੋਧ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੂਲ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਛੋਟ ਨੂੰ ਹਟਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਵਾਰੰਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ **1955** ਦੇ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਸੋਧ ਇੱਕ ਸੋਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਿਸ

ftam Partap and others v. The State of Punjab and others (Narula,

J.)
 ਨਾਲ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਸੋਧ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਕਿਸੇ ਜ਼ਮੀਂਦਾਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਜਿਹੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸੋਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਸ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਸੀਮਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣੀ ਰਹੇਗੀ; ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਹੋਲਡਿੰਗ ਉਸਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ ! 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਨੂੰ ਪਰ ਇਸ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਵਿਦਵਤਾ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਸ ਪੇਸ਼ਗੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਤਰੁੱਟੀ ਲੱਭਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ।

(10) ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 9 ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ-ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰ-ਮੈਂਬਰਾਂ ਕੋਲ ਵੀ ਆਪਣਾ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਖੇਤਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ 1953 ਨੂੰ ਉਹੀ ਖੇਤਰ ਹੋਵੇ। 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵਜੋਂ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਅਵਸਥੀ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਹੁਣ

ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਸਮੇਤ ਕੇਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ, ਉਹ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਕਿਰਾਏਦਾਰ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟਕੂਲਰ ਖੇਤਰ (ਉਸ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰ. 9 ਦੇ ਕੋਲ ਸੀ) 'ਤੇ ਖੁਦ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਸੋਸਾਇਟੀ) ਨੇ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੁਕਤਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਕਤ ਮੌਕੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਆਪਣੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਮੈਂ ਉਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚ ਸਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ ਵੱਲੋਂ

(11) ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੁਕਤੇ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਤੇਰ੍ਹਾਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(12) ਤੇਰ੍ਹਾਂ ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ ਅਰਜ਼ੀਆਂ (C.Ms. ਨੰਬਰ 1944 ਤੋਂ 1956 ਆਫ 1968) ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਲੰਬਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬੇਅਸਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ

ਆਰ. ਐਨ. ਐਮ

ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ

ਪ੍ਰੋਮ ਚੰਦ ਜੈਨ, ਜੇ.

ਕਿਰਨ ਕੁਮਾਰ ਪੁਰੀ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ: ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, -ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

1969 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 173

7 ਅਪ੍ਰੈਲ 1969

ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕੈਲੰਡਰ, 1967, ਵੋਲ. I, ਭਾਗ IH— ਨਿਯਮ 20— ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ—ਕੀ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਘਟਨਾ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿਚ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੈ।

ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ 20 , 1967, ਵੋਲ . I, ਭਾਗ III, ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੋ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਜਾਂ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰੀ ਸਟਾਫ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਸੀਟ ਬਦਲਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਆਪਣੀ ਉੱਤਰ-ਪੁਸਤਕ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਰੋਲ ਨੰਬਰ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਵਿਘਨ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ